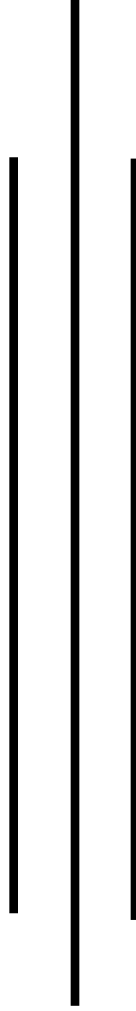

आर्थिक वर्ष – २०७२/०७३

को

वार्षिक प्रगति विवरण

कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपाल
पकनाजोल, काठमाण्डौ
फोन नं. ०१४३८९६४९

१ परिचय

१.१ भूमिका

देशको भौगोलिक विकटता, सामाजिक कुरीति, धार्मिक अन्ध विश्वासबाट पिरोलिई रहेको ग्रामीण समुदायमा बसोबास गर्ने नागरिकहरु अझै पनि सरल र सहज ढंगबाट स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सकिरहेका छैनन् । भौगोलिक विकटताका कारण कडा परिश्रम गर्नु, गरिबी कारण सरसफाई गर्ने सामग्रीहरु किन्न नपाउनु, स्वास्थ्य संस्थाहरु धेरै टाढा हुनु जस्ता कारणले हिमाली र पहाडी भेगमा बसोबास गर्ने नागरिकहरुले स्वास्थ्य जस्तो अधिकार बाट वञ्चित हुनु दुर्भाग्य नै मानिनु पर्छ । अशिक्षा, गरिबी आदिका कारणले ग्रामीण समुदायका नागरिकहरुलाई स्वस्थ जीवनयापन गर्न कठीनाई परिरहेको छ ।

विश्वमा नागरिक स्वास्थ्यको अवस्थालाई नियाल्दा विकसित देशको तुलनामा विकासोन्मुख देशको अवस्था धेरै नाजुक रहेको पाईन्छ । किनभने विकसित देशमा आर्थिक विकास र वृद्धिको पाटो, विधिको शासन, मानव अधिकारको कार्यान्वयन पक्ष राम्रो रहेको छ । नेपालमा पनि विद्यमान समस्याले गर्दा स्वास्थ्य स्थिती राम्रो देखिएको छैन ।

यिनै कुराहरुलाई हृदयंगम गर्दै कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपालले सोलुखुम्बु जिल्ला स्थित साविकको बेनी गा.वि.स. वडा नं. ५ हालको दूधकुण्ड नगरपालिका वडा नं. १ मा बेनी सामुदायिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र मार्फत विगत ११ वर्षदेखि निरन्तर रुपमा सेवा पुऱ्याउँदै आएकोछ । स्वास्थ्य सेवा केन्द्रले त्यस भेगका बासिन्दालाई सहूलियत रुपमा ओ. पी. डी., ईमरजेन्सी, वर्थिङ्ग लगायत विभिन्न किसिमका स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउनुको साथै बालबालिका, वृद्ध-वृद्धाहरुमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउँदै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा हाल सम्म कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपालले गरेको क्रियाकलापहरुलाई समेटी यो प्रतिवेदन तयार पारिएको छ ।

१.२ उद्देश्य:

आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा संस्थाले हाल सम्म हासिल गरेको प्रगति सरोकारवाला निकायलाई जानकारी गराउने यो प्रतिवेदनको उद्देश्य रहेको छ ।

१.३ कार्यक्रमको औचित्य

स्वास्थ्य नै मानिसको अमूल्य धन हो । स्वस्थ मानिसले समाज र देशको लागि ठूलो योगदान पुऱ्याउने भएकोले देशको सम्मपूर्ण नागरिक स्वस्थ हुनु जरुरी छ । स्वास्थ्य बिना स्वस्थ, सभ्य र समृद्ध समाजको परिकल्पना समेत गर्न सकिदैन । व्यक्तिगत सरसफाईमा जोड दिनुको साथै समुदायको घर वरिपरिको सरसफाईमा जोड दिनु अति आवश्यक छ । सरसफाई समबन्धी विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी रोग लाग्नबाट व्यक्तिलाई सचेत गराउन सकिन्छ । तापनि ग्रामीण समुदायमा कडा परिश्रम बिना जीवन निर्वाह हुन नसक्ने हुँदा धेरै गह्रौं सामान बोक्दा र उचाल्दा ग्रामीण समुदायमा हाडजोर्नीको समस्या, महिलाहरुमा आड खस्ने समस्या एकदमै देखापरिहेको अवस्था छ । चेतनामा कमी भएको कारणले ग्रामीण समुदायमा विभिन्न रोगहरुबाट जनताहरु पिडित भएका छन् । परम्परागत रूढीवादी

सोचाईले गाउँघरमा अझै पनि डाक्टरबाट गरिने उपचारलाई धामी भाँकीबाट गराई रहेका छन् । आर्थिक, सामाजिक, भौतिक समस्याबाट रोग लागेका व्यक्तिहरूले उपचार पनि नपाई रहेको अवस्था छ । यिनै सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक कारणले विभिन्न रोगको शिकार बन्न पुगेकाहरू आज राम्रो र दक्ष चिकित्सा सेवा पाई नरहेको अवस्थालाई सुलभ र सहज ढंगबाट स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरी व्यक्ति, समाज र राष्ट्रलाई सभ्य समुन्नत बनाउन सकिन्छ ।

१.४ लाभान्वितहरूको संख्या:

यस संस्थाबाट आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा लाभान्वित हुनेहरूको संख्या निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	कार्यक्रमको नाम	लाभान्वित संख्या
१	विभिन्न रोगहरूको उचित निदान र सहूलियत दरमा औषधी वितरण गर्दै आएको	३५००
२	बगैँचा निर्माण	१ पटक
३	सरसफाई कार्यक्रम	३ पटक
४	घरदैलो कार्यक्रम	२ पटक
५	स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान	४०० जना
६	इन्सिनेटर निर्माण	१ वटा
७	वारिङ्ग	१ पटक
८	मर्मत सम्भार	१ पटक
९	क्षमता अभिवृद्धि तालिम	१ पटक

२ सञ्चालित क्रियाकलापहरू

२.१ उपचार सेवा :

बेनी सामुदायिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्रबाट यस वर्ष पुरुष ७७० र महिला ६३४ गरी जम्मा १४०४ जना विरामीहरू लाभान्वित भएका छन् । उपचारका क्रममा आ. व. २०७२/२०७३ मा हाल सम्मको रेकर्ड अनुसार देखिएका प्रमुख दश रोगहरू यस प्रकार रहेको पाईयो ।

1. APD=Acid Peptic Disorder
2. Headache
3. URTI=Upper Respiratory Tract Infection
4. LRTI=Lower Respiratory Tract Infection
5. Boils
6. PID=Pelvic Inflammatory Disease
7. HTN= Hypertenson
8. Trauma/Injury
9. Dermatitis/Skin Diseases
10. Diarrhea

२.२ बगैँचा निर्माण:

स्वास्थ्य सेवा केन्द्र वरिपरिको वातावरण स्वच्छ, सफा र हराभरा बनाउनुको साथै पर्यावरणलाई सन्तुलित बनाउनको निम्त स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारी, स्थानीय बासिन्दा र अष्ट्रेलियाका पाहुनाहरूको सहयोगमा बगैँचा निर्माणको काम सम्पन्न गरेको थियो ।

२.३ सरसफाई कार्यक्रम:

स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरू, स्थानीय बासिन्दा, स्थानीय विद्यालयका विद्यार्थीहरू र अष्ट्रेलियाका पाहुनाहरूको सहयोगमा विभिन्न समय समयमा गाउँ टोल लगायत स्वास्थ्य चौकी वरिपरि सरसफाईको कामहरू गरेका थियो सो कार्यक्रमबाट स्थानीय बासिन्दा र विद्यार्थीहरूमा आफ्नो गाउँ टोल सफा राख्नु पर्छ भन्ने भावना जागरुत भएको थियो । जसले गर्दा वातावरण सफा र स्वच्छ राख्न मद्दत पुगेको थियो ।

२.४ घरदैलो कार्यक्रम:

विभिन्न रोगको निदान गर्न उद्देश्य अनुरूप, स्थानीय बासिन्दाहरूको घर घरमा पुगेर जनचेतना जगाउनुको साथै मातृ शिक्षु सम्बन्धी पोषण कार्यक्रम, विभिन्न किसिमको रोगहरू निमूर्ल गर्न जनचेतना जगाउने र औषधी वितरण कार्यहरू गरेका थियो ।

२.५ स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान:

स्वास्थ्य शिक्षाको माध्यबाट विद्यार्थी र समुदायमा चेतना फलाई विभिन्न रोगबाट वच्न सिकाई स्वस्थ जिवन विताउन मद्दत पुगने भएकोले सोही अनुसार संस्थाले फुङ्गुचे निम्न मा. विद्यालय, सेल्लो गुम्बा र दुधकुण्ड न. पा. लि. वडा नं. १ र २ मा स्वास्थ्य शिक्षाको कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

२.६ Incinerator निर्माण:

स्वास्थ्य चौकीको फोहर मैलालाई ब्यवस्थित तरिकाले ब्यवस्थापन गरेर प्रदषणमुक्त वातावरण बनाई पर्यावरण बचाऊ उद्देश्य अनुरूप Global Health Awarness Western Sydney(GHAWs) को आर्थिक सहयोगमा वेनी स्वास्थ्य चौकीको बगैँचामा **Incinerator** निर्माणको काम सम्पन्न गरिएको थियो ।

२.७ वारिङ्ग:

स्वास्थ्य चौकीमा विभिन्न समय समयमा ठूला ठूला मेशिन चलाउनु पर्ने आवश्यक काम पर्दा सो क्रममा वारिङ्गमा विभिन्न सम्मस्याहरू आइ रहने भएकोले जसले गर्दा मेशिन बिग्रिने र जल्ने तथा विभिन्न समस्या भोगनु पर्ने भएको हुदा सो समस्याबाट पार पाउनको लागि स्वास्थ्य चौकीमा आधुनिक तरिकाले ठूला ठूला मेशिन चलाउन सकिने वारिङ्गको काम सम्पन्न गरेको थियो ।

२.८ मर्मत सम्भार:

भूकम्पले क्षति पुऱ्याएका स्वास्थ्य चौकी लगायत स्टाफ क्वाटको मर्मत सम्भार गरि पुन पहिलोको अवस्थामा स्वास्थ्य चौकीको भवनहरू बनाएर स्वास्थ्य चौकीको कामहरू निरन्तर रुपमा गरेर निर्भिक साथ स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याई रहेको छ ।

२.९ क्षमता अभिवृद्धि तालिम

संस्थाको काम सरल, छिटो, छरितो र व्यवस्थित रूपमा गर्नका लागि साथै विरामीहरूलाई मैत्रीपूर्ण सेवा प्रदान गर्न आधुनिक युगमा विभिन्न ज्ञान र सीपको आवश्यकता महसुस गर्दै संस्थागत विकासको लागि स्वास्थ्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीको लागि कम्प्युटर तालिम सञ्चालन गरिएको थियो ।

३ प्राप्ति, सुझाव र निष्कर्ष

३.१ प्राप्ति

कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपालले आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ मा हालसम्म विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरी विकट ग्रामीण समुदायमा बसोबास गर्ने ३५०० जना भन्दा बढी नागरिकहरू लाभान्वित भएका छन् । आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्ति, वृद्धवृद्धा, दलित, बालबालिका लगायत फरक क्षमता व्यक्तिहरू प्रत्यक्ष रूपमा यो संस्थाबाट लाभान्वित भएका छन् । विगतमा रोगलाई लुकाएर बस्ने महिलाहरूमा जनचेतना आएर खुलेर निर्धक साथ आफ्नो रोगको उपचार गराएर सेवा पाएका छन् । स्वस्थ जीवन नभएमा समृद्ध र सभ्य समाजको परिकल्पना गर्न नसकिने हुँदा व्यक्तिको स्वास्थ्य सेवामा यसले प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गरेको छ । प्राकृतिक विपतमा परेका समुदायले स्वास्थ्य सेवा लगायत अन्य सेवा सुविधा पाएका छन् । यो गरिब परिवारको लागि ठूलो राहत हो भने संस्थाको लक्ष्य प्राप्तिको एक साधन पनि हो ।

३.२ सुझाव

- सरकारी प्रकिया भ्रष्टाचल र लामो भएको हुँदा जनतालाई विभिन्न किसिमका सेवा पुर्याउनको लागि संस्थाले अनावश्यक समय खर्च गरिनु पर्ने भएकोले प्रकिया सरल र छोटो भए राम्रो हुने ।

३.३ निष्कर्ष

नेपालको संविधान २०७२ ले स्वास्थ्य सेवालार्ई मौलिक हकका रूपमा व्यवस्था गरेको भएता पनि देशमा भएका विधमान समस्याले गर्दा यसको कार्यान्वयन हुन विभिन्न चुनौति देखिएको छ । आर्थिक अवस्था कमजोर भएका व्यक्ति, दुर्गम स्थानमा बसोबास गर्ने जनताहरू, सामाजिक हिसाबले पछाडि परेका र पारिएका दलित, आदिवासी जनजाती महिला/एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक र सेवा नपाईरहेको व्यक्तिहरूलाई विभिन्न प्रकारका रोगहरू लाग्दा उपचार नपाईरहेको अवस्थामा यो संस्थाले यिनीहरूलाई समेटेको छ । स्वस्थ व्यक्ति भएमा मात्र स्वस्थ समाज हुन्छ अनि मात्र सभ्य, समृद्ध समाजको परिकल्पना गर्न सकिने यथार्थलाई मनन गरी यस संस्थाबाट कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको छ । समाज सेवा गर्ने र सामाजिक प्राणीको रूपमा सशक्त रूपमा स्थापित गर्न चाहने वैदेशिक चिकित्सकहरू सेवा गर्नकै लागि दुर्गम गाउँमा आएका, चिकित्सक तथा नर्सहरू, कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपालका कार्य समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू, स्थानीय समितिका पदाधिकारीहरू, पत्रकार, स्थानीय मिडियाहरू, जुनवेशीवासीहरूबाट यो महान् र पवित्र कार्य भएको देखिन्छ । धन्यवाद तिं पवित्र हातहरूलाई जसले दीनदुखीहरूको सेवा गरि रहेका छन् ।

अनुसूची -१

कुसुदेवु जनस्वास्थ्य अभियान नेपालले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमहरुको फोटोहरु :

खोपको कार्यक्रम संचालन गर्दै

स्वास्थ्य चौकीमा विरामीको घाउको उपचार गर्दै

प्रोजेक्टरबाट स्वास्थ्य शिक्षा समबन्धी भिडियो देखाउँदै

स्टाफ क्वार्टरको प्लास्टरको काम गर्दै

वगैँचइन्सिनेटरको निर्माण गरेको फोटो

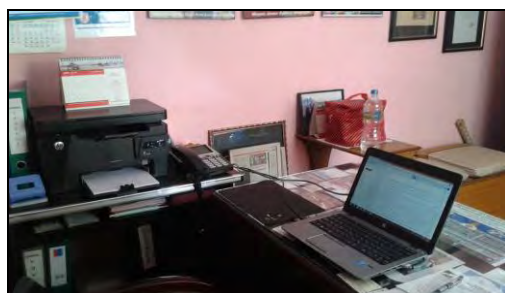
भूकम्प पछि स्वास्थ्य चौकीको मर्मत सम्भार गरेको फोटो

स्वास्थ्य चौकीको चर्पीको पुन निर्माण गर्दै

फुङ्गुचे निम्न मा. विद्यालयमा स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गर्ने क्रममा विधार्थीसंग सामूहिक तसविर

प्रिन्टर र ल्यापटपले काम गर्ने व्यवस्था मिलाइएको

स्वास्थ्य चौकीमा वारिङ्ग गर्ने सामानहरु